

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 295/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Klimom, Sládkovičova 16/61, Žiar nad Hronom, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 9 C 14/2017-16 z 12. apríla 2017 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 236/2017 z 19. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C 14/2017-16 z 12. apríla 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 236/2017 z 19. apríla 2018 [(ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) (spolu aj „napadnuté rozhodnutia“)].

2. Z obsahu podanej sťažnosti a k nej priložených príloh vyplýva, že sťažovatelia ako žalobcovia sa podanou žalobou domáhali obnovy konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 9 Er 974/2009. Žaloba na obnovu konania smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 Er 974/2009-77 zo 7. júna 2016, ktorým súd zamietol námietky sťažovateľov ako povinných proti udeleniu príklepu. Napadnutým uznesením okresný súd žalobu o obnovu konania odmietol ako neprípustnú, pretože proti predmetnému uzneseniu obnova konania nie je prípustná, a zároveň posúdil, že nebola dodržaná subjektívna lehota na podanie žaloby o obnovu konania. Na základe odvolania podaného zo strany sťažovateľov rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil s odôvodnením, že ho považuje za správne a v celom rozsahu sa s ním stotožňuje.

3. Sťažovatelia v podanej sťažnosti predovšetkým namietajú, že okresný súd, ako aj krajský súd rozhodli „*bez účasti*“ sťažovateľov na konaní a „*bez možnosti sporových strán verejne argumentovať dôvodnosť žaloby na obnovu konania*“, čím im bolo odňaté právo na prístup k súdu. V danom prípade neboli podľa sťažovateľov naplnené dôvody podľa § 177 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) na nenariadenie pojednávania. Uvedeným postupom okresný súd a krajský súd porušili „*princíp ústnosti, verejnosti a priamosti sporových strán na konaní*“. Odvolací súd mal nariadiť pojednávanie aj z toho dôvodu, že sťažovatelia v podanom odvolaní namietali, že súd prvej inštancie im svojím procesným postupom znemožnil realizáciu ich základného práva na spravodlivý proces, a to nevykonaním dôkazov svedčiacich o dôvodnosti podanej žaloby o obnovu konania. Sťažovatelia ďalej namietajú, že základné konanie, ako aj konanie o žalobe o obnovu konania viedol ten istý sudca, čím sa konanie koncentrovalo v rukách jedného arbitra.

Sťažovatelia vyjadrili svoj nesúhlas s právnym záverom všeobecných súdov týkajúcim sa nemožnosti obnovy exekučného konania. Takýto právny názor podľa sťažovateľov odporuje právnej úprave zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), pretože žiadne jeho ustanovenie nezakotvuje zákaz obnovy konania. Sťažovatelia nesúhlasia ani s konštatovaním, že navrátenie do predošlého stavu v exekučnom konaní nie je možné, a uvádzajú, že Exekučný poriadok takýto zákaz nepozná. Sťažovatelia sú toho názoru, že exekučné konanie naďalej trvá, o čom svedčí aj skutočnosť, že súdna exekútorka napriek vykonanej dražbe v exekúcii pokračuje. Tým je zároveň udržiavaný protiprávny stav, keď *„bez právoplatného rozhodnutia v rámci dedičského konania, nebolo rozhodnuté o sukcesii na právnych nástupcov poručiťky, ktorá ako non subjekt (vydražila) i keď už neexistovala a bola mŕtva“*. Za nesprávny považujú sťažovatelia aj záver všeobecných súdov o nedodržaní subjektívnej lehoty na podanie žaloby o obnove konania, keďže podľa nich trvá nezákonný stav (neprejednanie dedičstva, neuskutočnená súdom povolená zmena oprávnených), čím nedošlo k začatiu plynutia subjektívnej lehoty na podanie žaloby o obnovu konania. Sťažovatelia uvádzajú, že ani § 398 a § 399 CSP, na ktoré všeobecné súdy v napadnutých rozhodnutiach poukazujú, nevylučujú podanie žaloby o obnovu konania s výhradou, že by zmenu alebo zrušenie rozhodnutia bolo možné dosiahnuť iným spôsobom alebo ak by uznesenie schvaľovalo súdny zmier. Sťažovatelia v tomto prípade iný opravný prostriedok k dispozícii nemali. Ďalšou námietkou sťažovateľov je nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľov uvedenými v odvolaní, ktoré sa týkali nevykonania podstatných dôkazov zo strany súdu prvej inštancie. Napadnutými nezákonnými rozhodnutiami došlo aj k zásahu do základných práv sťažovateľov na súkromný a rodinný život a obydlie, a to zásahmi nezákonných dražiteľov a vstupom osôb, ktoré sa pokúšali sťažovateľov vystáhnovať z ich domova.

4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených práv (bod 1) napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, priznal sťažovateľom primerané finančné zadostučinenie v sume 116 000 eur a náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Ústavný súd preskúmal pri predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Nosné dôvody sťažnosti predstavujú námietky sťažovateľov tvrdiace, že okresný súd a krajský súd porušili nimi označené práva (bod 1) tým, že nenariadili vo veci ústne pojednávanie, svoje rozhodnutia dostatočne neodôvodnili a krajský súd sa nevysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami sťažovateľov, a tak v základnom konaní, ako aj v konaní o povolení jeho obnovy konal totožný sudca (pozri aj nosné dôvody v bode 3).

10. Ústavný súd konštatuje, že na rozhodnutie o časti sťažnosti vo veci namietaného porušenia označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru uznesením okresného súdu (bod 1) nie je daná právomoc ústavného súdu.

11. Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti namietanému uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 14/2017-16 z 12. apríla 2017 bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok (sťažovatelia možnosť podania odvolania aj využili – pozri bod 2), a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov mal predovšetkým krajský súd v rámci odvolacieho konania.

12. Preto túto časť sťažnosti sťažovateľov, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 C 14/2017-16 z 12. apríla 2017, ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Sťažovatelia tiež namietali porušenie označených práv (bod 1) napadnutým uznesením krajského súdu.

14. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľov poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04, I. ÚS 420/2016). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porovnaj I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

16. V rozsahu nosných dôvodov podanej sťažnosti (pozri bod 3) ústavný súd konštatuje, že tieto v zásade zodpovedajú dôvodom dovolania (mimoriadneho opravného prostriedku) podľa § 420 písm. e) CSP („dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd“) a § 420 písm. f) CSP („dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“).

17. Poukazovanie na neprípustnosť podania dovolania podľa § 421 ods. 2 CSP v spojitosti s § 357 písm. c) CSP zo strany sťažovateľov v danom prípade neobstojí, keďže možnosť podania dovolania v rozsahu nosných dôvodov sťažnosti sa nevzťahuje na § 420 CSP. Ústavný súd v tejto súvislosti už iba dodáva, že v okolnostiach posudzovanej veci sa na namietané exekučné konanie vzťahuje Exekučný poriadok účinný do 31. marca 2017 (§ 243h Exekučného poriadku).

18. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a tú možnosť sťažovatelia v tomto prípade mali.

19. Keďže sťažovatelia ani len netvrdili (tým menej preukazovali), že dovolanie nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach ich prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako neprípustnú odmietol a argumentáciou sťažovateľov vo vzťahu k porušeniu nimi označených práv sa bližšie nezaoberal.

21. Nad rámec veci ústavný súd uvádza, že sťažovatelia sa už v minulosti obrátili na ústavný súd so sťažnosťou, v ktorej namietali porušenie svojich práv uznesením okresného súdu č. k. 9 Er 974/2009-77 zo 7. júna 2016, ktorý zamietol ich námietky proti udeleniu príklepu a udelený príklep schválil. Vecnému zaobreraniu sa predmetnou sťažnosťou zo strany ústavného súdu zabránilo jej oneskorené podanie zo strany sťažovateľov. Táto skutočnosť má nepochybne význam aj v okolnostiach teraz prerokovávanej veci, keďže sťažovatelia sa včas podanou sťažnosťou proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 Er 974/2009-77 zo 7. júna 2016 mohli v prípade uvedených relevantných dôvodov účinne brániť na ústavnom súde, čím by predišli potrebe žiadať o obnovu exekučného konania.

22. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2018